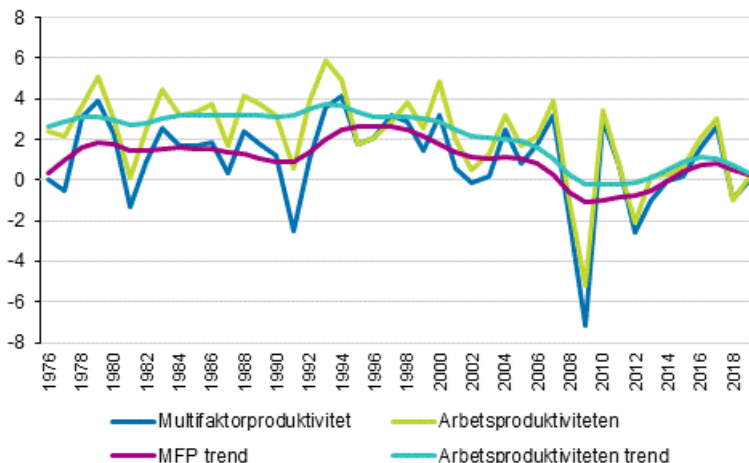

Lönsamhetsundersökningar 2019

Arbetsproduktiviteten ökade inte nämnvärt år 2019

Arbetsproduktiviteten, som beräknats på basis av de preliminära uppgifterna i nationalräkenskaperna, ökade i Finland med 0,1 procent år 2019. Då volymen av förädlingsvärdet ökade med 1,3 procent och antalet arbetade timmar med 1,2 procent, kunde alltså en arbetstimme bara ge en aning mer förädlingsvärde än tidigare.

Årlig tillväxt i procentenheter och trendserien av multifaktorproduktivitet och arbetsproduktiviteten 1976-2019, %

Arbetsproduktiviteten beräknas som förändring av förädlingsvärdets volym per arbetstimme. Dessutom kan man särskilja vilka faktorer som har bidragit till förändringen av produktiviteten. Med hjälp av uppgifterna om kapital i räkenskaperna granskas vilken andel av förändringen i produktiviteten beror på att anställda har mer kapital än tidigare till förfogande. Bidragen har beräknats skilt för ICT- och FoU-medel, maskiner och apparater, bostadsbyggnader och andra kapitalmedel. Kapitalintensitetens bidrag var totalt 0,6 procent år 2019. Också bidraget av den strukturella förändringen av arbetsinsatsen kan beräknas separat. Med detta hänvisar man bl.a. till ökad produktivitet till följd av förbättrad utbildningsnivå. År 2019 var den -0,01 procent. Totalproduktiviteten erhålls då man från förändringen av arbetets produktivitet drar av de totala bidragen av arbets- och kapitalinsatsen. År 2019 var totalproduktivitets inverkan också nästan noll (-0,03 procent).

Alternativt kan arbetsproduktiviteten beräknas genom att dividera produktionen med antalet arbetstimmar. Då kan också inverkan av förändringen av insatsvarornas volym på arbetets produktivitet särskiljas som

en egen faktor. Också de här uppgifterna finns i Statistikcentralens databastabeller. Mera information om begrepp och definitioner finns under rubriken Begrepp och definitioner (http://www.stat.fi/til/ttut/kas_sv.html).

Den långsiktiga trendförändringen (beräknat med Hodrick-Prescott-filtret) visar att tillväxttakten för arbetsproduktivitet inom hela samhällsekonomin avtog kraftigt från drygt tre procent under mitten av 1990-talet till 0,6 procent år 2015 (Figur 1). Den nedåtgående trenden i arbetsproduktiviteten efter mitten av 1990-talet höll på att vända i en mer positiv riktning tack vare utvecklingen åren 2016 och 2017, men år 2018 bröts ökningen av arbetsproduktiviteten igen.

Genomsnittlig tillväxttakt för arbetskraftens produktivitet och dess komponenter i givna tidsperioder

	1976-1989	1990-1999	2000-2009	2010-2019 ¹⁾	2019 ¹⁾
Volymförändring, %	3,39	2,03	1,90	1,07	1,32
Förändring av antalet arbetade timmar, %	0,31	-1,13	0,55	0,32	1,17
Förändring av arbetsproduktiviteten, %	3,08	3,16	1,35	0,75	0,15
Bidrag till omfördelning av arbetstid, %-enhet	0,28	0,19	-0,07	-0,12	-0,31
Bidrag av kapitaltjänster, %-enhet	0,99	0,68	0,93	0,48	0,49
Bidraget av förändringen av kvaliteten på arbetsinsatsen, %-enhet	0,34	0,41	0,18	0,04	-0,01
Bidraget av Multifaktorproduktivitet (inkl. förändring av kvaliteten på arbetsinsatsen), %-enhet	1,47	1,87	0,30	0,35	-0,02

1) Siffrorna för åren 2017–2019 baserar sig på preliminära uppgifter.

I tabell 1 granskas delfaktorerna i arbetsproduktiviteten under olika decennier. Värdena är de genomsnittliga tillväxtgraderna för varje decennium. Arbetsproduktiviteten beräknas som skillnaden mellan volymförändringen och förändringen av arbetade timmar. Å andra sidan är delfaktorer för arbetsproduktiviteten sett till hela ekonomin totalproduktiviteten, förändringen i kvaliteten på arbetsinsatsen, kapitalintensiteten samt omallokeringen av arbetstimmar.

Av tabellen framgår att arbetsproduktiviteten ökade varje år i slutet av 1970-talet och under 1980-talet med i genomsnitt 3 procent per år. Förädlingsvärdets volym ökade snabbare än antalet arbetade timmar, som under vissa år t.o.m. minskade. Också kvaliteten på arbetsinsatsen ökade stadigt – arbetskraftens utbildningsnivå förbättrades varje år. Också kapitalinsatsens bidrag var på en högre nivå än under de senare decennierna, i genomsnitt en procentenhet per år under hela perioden. Totalproduktivitetens bidrag var i genomsnitt 1,5 procentenheter per år, vilket förklarar nästan hälften av ökningen av arbetsproduktiviteten.

Enligt tillväxtberäkningsteorin innebär totalproduktiviteten utveckling av teknologin. I verkligheten kan den också innehålla sådana effekter som annars inte upptäcks i modellen (t.ex. mättningsfel och externa effekter). Totalproduktiviteten är en betydande delfaktor i ökningen av arbetsproduktiviteten. Detta beror både på kapitalets och arbetets sjunkande gränsproduktiviteten och på naturliga begränsningar. T.ex. tillgång till dator kan medföra en betydande ökning av arbetstagarens produktivitet, men den andra och tredje datorn har inte längre motsvarande inverkan. Inte heller arbetsinsatsen, dvs. antalet arbetstimmar per anställd, kan öka obegränsat. Däremot kan arbetsproduktiviteten göra det tack vare den tekniska utvecklingen.

Depressionen under 1990-talet syntes som en ökning av arbetsproduktiviteten, då antalet arbetade timmar minskade mer än förädlingsvärdet. Under hela 1990-talet var den genomsnittliga ökningen av arbetsproduktiviteten av samma storleksklass som under 1980-talet. Under 1990-talet var ökningen av förädlingsvärdet i genomsnitt bara 2 procent per år, jämfört med 3 procent under 1980-talet. Samtidigt minskade dock antalet arbetade timmar med i genomsnitt en procent per år, vilket innebär att arbetsproduktiviteten ökade med 3,1 procent. Kapitalinsatsens bidrag var i genomsnitt 0,7 procentenheter per år under 1990-talet, men då ingick år med både positivt och negativt bidrag. Däremot var

totalproduktivitetsbidrag högt, i genomsnitt nästan två procent under hela decenniet, vilket i sig förklarar största delen av ökningen av arbetsproduktiviteten.

Den genomsnittliga ökningen av förädlingsvärdets volym har ytterligare avtagit under 2000-talet. Under perioden 2000–2009 var den genomsnittliga årliga ökningen av förädlingsvärdet dock klart högre än årsförändringen av arbetstimmar. Detta syns i ökningen av arbetsproduktiviteten. Jämfört med 1990-talet halverades dock arbetsproduktivitets genomsnittliga årstillväxt till 1,3 procent. Under de två senaste perioderna (2000–2019) sjönk också nivån på totalproduktiviteten till under 0,4%.

Under åren 2000–2009 var den genomsnittliga årsförändringen av arbetade timmar 0,6 procent och under åren 2010–2019 0,3 procent. När man granskar arbetsproduktiviteten på hela ekonomins nivå måste man också beakta effekten av omallokeringen av arbetade timmar. Termen omallokering är positiv, då arbetade timmar flyttas från branscher med låg produktivitet till branscher med hög produktivitet. Under tabellens två första perioder har termen omallokering varit positiv, men under 2000-talet har dess inverkan varit negativ.

Under åren 2010–2019 minskade arbetsproduktivitetstillväxten ytterligare och var i genomsnitt 0,7 procent per år. År 2019 var arbetsproduktiviteten ännu lägre, bara 0,1 procent. Under åren 2010–2019 har den genomsnittliga ökningen av förädlingsvärdets volym varit 1,1 procent per år. Förändringen av förädlingsvärdet år 2019 från året innan överskrider något den genomsnittliga tillväxtgraden och är 1,3 procent. Även om förändringen av förädlingsvärdets volym var positiv under perioden 2010–2019, var ökningen relativt sett långsammare än ökningen av arbetade timmar, vilket syns i en långsammare ökning av arbetsproduktiviteten. År 2019 var årsförändringarna av förädlingsvärdets volym och arbetade timmar nästan lika stora, vilket syns i en mager ökning av arbetsproduktiviteten (0,1 %).

I hela tidsserien har förändringen av kvaliteten på arbetsinsatsen haft ett positivt bidrag till ökningen av arbetsproduktiviteten. Efter år 2010 har dess bidrag dock klart minskat. När man bara granskar år 2019, bidrog ändringen i arbetsinsatsens kvalitet negativt till utvecklingen av arbetsproduktiviteten.

De produktivetsmätare som presenteras i denna statistik baserar sig på KLEMS-metoden. Mer information finns i metodbeskrivningen för statistiken (https://www.stat.fi/til/ttut/ttut_2017-11-28_men_001.html) (på finska).

Innehåll

Förfrågningar

Natalia Lindberg 029 551 3361

Marja Sauli 029 551 3797

Ansvarig avdelningschef:

Mari Ylä-Jarkko

kansantalous@stat.fi

www.stat.fi

Källa: Lönsamhetsundersökningar 2018, Statistikcentralen.